

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Prima pars quæsitæ resolvitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

ut cognita à Deo : Atqui omnis bonitas creata in tempore existens, ab aeterno est cognita à Deo, nec potest in tempore de novo cognosci, ut paulo antè dicebamus : Ergo ut est objectum volitionis Dei liberae, nequit variationem suscipere.

156. Tertiò suaderi potest conclusio, impugnando sententiam Adversariorum : Nam modus dicendi Sicutis falso vel dubio nititur principio, ut constat ex dictis articulo præcedenti, ubi ostendimus valde probabile esse, voluntatem divinam ab omni actu libero potuisse manere suspensam. Molina etiam absque fundamento inter mutationem, & vicissitudinis obumbrationem distinguit, cum pro eodem accipiatur à SS. Patribus, ut constat ex D. Gregorio lib. 11. Moral. cap. 17. ubi ponderans verba illa Jacobi 1. *Apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio*, ait: *Ipsa enim mutabilitas umbra est, quæ quasi Dei obscuraret lucem, si hanc per aliquas vicissitudines permutaret; sed quia in Deo mutabilitas non venit, nulla ejus lumen umbra vicissitudinis intercidit.* Ergo &c.

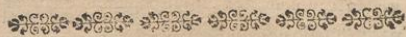
157. Ex dictis patet responsio ad rationem dubitandi initio propositam : dupliciter enim ad illam responderi potest. Primò juxta primam rationem D. Thomæ, distinguendo Minorem : ex nova terminatione ad creaturas, non sequitur physica mutatio, à priori, & tanquam ex forma immutante, concedo Minorem : à posteriori, & arguitivè, ratione illius quod præsupponit, nego Minorem, & Consequentiam. Itaque juxta hanc solutionem, ex eo quòd in tempore Deus velle inciperet, non inferretur physica mutatio, quæ per decretum fiat tanquam per formam immutantem, sed quæ præsupponatur necessariò facta, vel in substantia, vel in cognitione divina. Cum enim, ut supra arguebamus, divinæ voluntatis mutatio fieri non possit, nisi vel ex eo quòd objectum incipiat esse bonum, vel incipiat ut tale cognosci, & neutrum possit de novo contingere, absque physica mutatione; hinc est quòd ex variatione decreti in tempore, inferatur physica mutatio in Deo; non à priori, & quæ fieri debeat per decretum, ut formam immutantem, sed à posteriori, & ratione illius quod ad mutationem prudentem decreti debet necessariò supponi.

158. Secundò responderi potest, consequenter ad secundam rationem, negando Minorem; quia non stat in tempore superaddi de novo divinæ voluntati terminationem liberam, sub conceptu terminationis, nisi insuper ei addatur nova actualitas, & consequenter nisi mutetur physice. Rationem supra adduximus, quia nempe terminatio libera ad creaturas, nequit incipere in tempore in voluntate divina, nisi vel ad novitatem objecti, vel ad variationem entitatis actûs: cumque in objecto nequeat esse novitas, quia terminat prout in aeternitate contentum, in qua nulla est variatio vel successio, consequens fit quòd debeat necessariò intercedere novitas in entitate actûs, ut in tempore incipiat in Deo libera terminatio ad creaturas.

159. Ex quo patet responsio ad confirmationem, concessio enim Antecedente, neganda est Consequentia, & paritas. Ratio discriminis est, quia denominatio creantis sumitur ab actu voluntatis vel intellectûs divini, ut actualiter transeunte, & connotante objectum, prout in propria mensura existens: cum autem objectum, prout in propria mensura, incipiat in tempore, consequens fit quòd absque novitate in entitate actûs, possit de-

Tom. I.

A nominatio illa in tempore incipere. Denominatio autem liberè volentis, non connotat objectum prout in propria duratione, sed prout in mensura aeternitatis contentum, in quo prout sic novitas esse nequit; ac proinde nec denominatio volentis de novo, nisi entitas actûs in seipsa varietur.

DISPUTATIO IV.

De Voluntate Dei Antecedente & Consequente.

B Celebris est divisio voluntatis Dei in Antecedentem & Consequentem, quam Theologi à Damasceno, qui primus eam in Scholas induxit, acceperunt; & circa illam plures occurrunt difficultates, & graves controversiæ, quæ his temporibus inter Thomistas & Modernos agitari solent, & quas sequentibus articulis exactè discutiemus, ac resolvemus.

ARTICVLVS PRIMVS.

Quid sit voluntas antecedens & consequens, beneplaciti & signi?

§. I.

Prima pars quesiti resolvitur.

L icet omnes Theologi unanimi consensu hanc divisionem recipiant cum D. Thoma hic art. 6. ad 1. illam tamen eodem modo non explicant, nec intelligunt. Molina enim, Vazquez, Lessius, & alij Recentiores communiter, docent voluntatem illam in Deo dici antecedentem, quæ antecedit nostrum consensum, & prævisionem meritorum, vel demeritorum: consequentem verò, illam quæ supponit consensum liberi arbitrij, & præscientiam meritorum vel demeritorum. Thomistæ autem cum S. Doctore existimant, voluntatem antecedentem esse illam, quæ aliquid amatur consideratum solum secundum se, & ut præcisum à circumstantiis, cum quibus ponitur à parte rei. Consequentem verò illam quæ terminatur ad res secundum omnes circumstantias in particulari, ut in executione, & à parte rei ponendas.

Dico ergo primò: voluntatem Dei non dici antecedentem, ex eo quòd antecedit consensum nostrum, aut præscientiam meritorum, vel demeritorum; & consequentem ex eo quòd consensum, & merita aut demerita voluntatis humanæ, ut à Deo prævisa supponat.

E Probatur prima pars: Cum voluntas Dei consequens sit efficax, & causa nostri consensûs, ut ostendemus disputatione sequenti, illum antecedit, prioritare saltem naturæ & causalitatis; nam omnis causa est hoc saltem modo prior suo effectu: unde si voluntas Dei diceretur antecedens, ex eo quòd nostrum consensum, & liberam nostræ voluntatis determinationem antecedit, voluntas Dei efficax, & consequens, deberet etiam vocari antecedens, & sic membra hujus divisionis confunderentur: At hoc non est dicendum: Ergo nec illud.

Confirmatur efficaciter: Voluntas illa antecedens, ex D. Thoma, est voluntas solum secundum quid, & inefficax, sive velleitas quædam, ut

FFF ij

loquitur S. Doctor: Ergo non potest esse voluntas illa antecedens quam admittunt Adversarij, cum illa sit, quantum est ex parte Dei, efficax, & voluntas simpliciter.

3. Secunda pars etiam suadetur: *Predestinatio includit voluntatem salutis, non solum antecedentem, sed etiam consequentem*, ut ait S. Thomas in 1. ad Annibal. dist. 46. qu. unica art. 2. ad 1. Sed predestinatio non supponit præscientiam meritum, ut ostendimus cum eodem S. Doctore infra qu. 23. art. 4. Ergo voluntas consequens non est illa quæ supponit præscientiam meritum. Utraque pars magis patebit ex dicendis conclusione sequenti.

4. Dico secundò: *Voluntatem antecedentem esse illam quæ versatur circa objectum, ut non vestitum omnibus circumstantiis quibus est executioni mandandum: consequentem verò, quæ objectum inspicit, omni suâ circumstantiâ vestitum; v. g. voluntas quam Deus habet salutis reprobatorum, est voluntas antecedens gloriæ, quia terminatur ad illam secundum se, non attentis omnibus circumstantiis; & quia consideratio rei secundum se, est prior, & antecedens considerationem ejusdem sub omnibus circumstantiis, idcirco appellatur voluntas antecedens: illa verò quæ Deus efficaciter vult reprobos excludere à gloria, dicitur voluntas consequens, quia omnes circumstantias attendit: pulchritudinem scilicet universi, ac divinæ justitiæ, aliorumque attributorum manifestationem.*

5. Conclusionem sic explicatam docet D. Thomas hic art. 6. ad 1. ubi quid sit voluntas antecedens & consequens, sic exponit. *Tertiò secundum Damascenum intelligitur de voluntate antecedente, non de voluntate consequente: quæ quidem distinctio non accipitur ex parte ipsius voluntatis divinæ, in qua nihil est prius vel posterius, sed ex parte volitorum. Ad cujus intellectum, considerandum est, quòd unumquodque secundum quod bonum est, sic est volitum à Deo: aliquid autem potest esse in prima sui consideratione, secundum quòd absolute consideratur, bonum vel malum, quòd tamen prout cum aliquo adjuncto consideratur (quæ est consequens consideratio ejus) è contrariò se habet. Sicut hominem vivere est bonum, & hominem occidi est malum; secundum absolutam considerationem; sed si addatur circa aliquem hominem quòd sit homicida, vel vivens in periculum multitudinis; sic bonum est eum occidi, & malum est eum vivere; unde potest dici quòd iudex justus antecedenter vult hominem vivere, sed consequenter vult homicidam suspendi. Similiter Deus antecedenter vult omnem hominem salvari, sed consequenter vult quosdam damnari secundum exigentiam suæ justitiæ.*

Item 1. ad Timoth. 2. lect. 1. hæc habet: *Alio verò modo secundum Damascenum ut intelligatur de voluntate antecedente, non consequente; in voluntate enim Dei, licet non sit prius & posterius, dicitur tamen voluntas antecedens & consequens. Item secundum ordinem volitorum, secundum quòd voluntas potest dupliciter considerari: scilicet in universali, vel absolute, & secundum aliquas circumstantias in particulari; & prius est absoluta consideratio, & in universali, quàm in particulari, & comparata; & ideo voluntas absoluta, est quasi antecedens; & voluntas alicujus rei in particulari, est quasi consequens. Exemplum de mercatore, qui vult omnes merces suas salvare absolute, & hoc voluntate antecedente:*

A *sed si consideret salutem, non vult omnes merces per comparationem ad alia salvare: scilicet quando cum salute sequitur submersio navis, & hæc voluntas est consequens. Sic in Deo salus omnium hominum in se considerata, habet rationem ut sit volibilis, & sic ejus voluntas est antecedens: sed si consideretur bonum iustitiæ, & quòd peccata puniantur, sic non vult, & hæc est voluntas consequens.*

Denique in 1. dist. 46. quæst. 1. art. 1. ad 2. ait: *Voluntas antecedens potest dici conditionata, nec tamen est imperfectio ex parte voluntatis divinæ, sed ex parte voliti, quòd non accipitur cum omnibus circumstantiis qua exiguntur ad rectum ordinem in salutem.* Ex quibus testimoniis liquet secundum D. Thomam (qui ut fatetur Vazquez, mentem Damasceni, à quo Theologi hanc distinctionem acceperunt, apprimè intellexit) voluntatem Dei dici antecedentem & consequentem, non ex eo quòd antecedit vel supponat nostrum consensum, aut præscientiam meritum vel demeritorum, ut asserunt Recentiores: sed dicitur antecedens, ex eo quòd attingat rem secundum se, & ut præcisam à circumstantiis, sub qua ratione est prior seipsâ in particulari, & ut habet adjunctas circumstantias; & consequens, ex eo quòd sequatur considerationem rerum, ut sunt in seipsis, & ut habent adjunctas omnes circumstantias particulares.

Dices: Damascenus lib. 2. Fidei cap. 29. *Voluntatem consequentem appellat permissionem, seu voluntatem ortum habentem ex vitio nostro. Et ibidem ait: Voluntas antecedens est acceptio Dei ex ipso existens, & consequens est concessio ex nostra causa:* Ergo ex Damasceno voluntas antecedens est illa quæ nihil supponit ex parte nostri, seu quæ antecedit nostrum consensum, & merita vel demerita: consequens verò illa quæ habet causam in nobis, & quæ supponit præscientiam meritum vel demeritorum. Quòd potest confirmari ex D. Thoma in 1. dist. 46. art. 1. ubi ait: *Voluntas consequens presupponit præscientiam operum.*

D Respondeo quòd quando D. Damascenus, & S. Thomas dicunt, quòd voluntas consequens ortum habet ex vitio nostro, & supponit præscientiam operum, non loquuntur de voluntate consequente universaliter sumpta, & secundum quòd se extendit tam ad bona opera à Deo prædefinita, quàm ad mala ab illo permessa; sed de voluntate consequenti specialiter sumpta, seu de voluntate consequenti punitiva, quæ supponit culpam, & ex vitio nostro ortum ducit: ut enim explicent voluntatem Dei consequentem, ponunt exemplum in aliquo objecto particulari quòd Deus vult suppositâ prævisione peccati, scilicet damnationem, & penam æternam reprobatorum: quamvis non sit necessarium, ut id omne quòd Deus vult voluntate consequente, præsupponat peccatum, vel præscientiam meritum aut demeritorum. Ut enim docet D. Thomas supra relatius, prædestinatio includit voluntatem salutis, non solum antecedentem, sed etiam consequentem; & tamen in ejus sententia, illa non supponit prævisionem meritum. Duplex ergo in Deo distinguenda est voluntas consequens: alia justitiæ, alia misericordiæ. Prima supponit semper in his qui damnantur merita eorum damnationis, scilicet peccata prævisa: non ob rationem generalem voluntatis consequentis, sed ob rationem voluntatis quæ est ex justitia. Secunda quæ salutem ele-

torum respicit, non supponit in eis ullorum meritorum prævisionem; quia ante gratiam nulla sunt merita, cum ipsa sit causa & origo omnium meritorum. Unde D. Prosper 2. de vocat. gentium cap. 35. *Deus his quos elegit sine meritis, dat unde ornantur ex meritis.* De quo fusè in Tractatu de prædestinatione.

Disp. 2.
art. 1.

§. II.

Corollaria præcedentis doctrinae.

8. **E**X dictis inferes primò, quòd distinctio voluntatis Dei in antecedentem & consequentem, non accipitur ex parte voluntatis divinæ, in qua nihil est prius & posterius, sed ex parte rei volitæ, quæ potest considerari vel secundum se, & ut præcisa à circumstantiis, vel secundum quod habet adjunctas circumstantias, cum quibus ponitur à parte rei. Ex quo
9. Inferes secundò: has duas voluntates seu volitiones, non distingui virtualiter in Deo, sed tantum per ordinem ad objecta seu connotata materialia, eoque ferè modo, quo scientia Dei dividitur in abstractivam & intuitivam, juxta diversum modum quo attingit creaturas.
10. Inferes tertio contra Vazquez, hanc divisionem esse adæquatam. Quia Deus potest tantum attingere res creatas secundum duplicem illum statum: id est vel secundum se, & præcisè circumstantiis: vel in particulari, & adjunctis iisdem circumstantiis. Unde præter voluntatem antecedentem & consequentem, non debet poni alia concomitans, quæ Deus decernat concurrere nobiscum, ut docet Vazquez; sed hæc voluntas ad consequentem & efficacem reducitur.
11. Inferes quartò: Voluntatem antecedentem esse voluntatem solum secundum quid: voluntatem verò consequentem esse voluntatem simpliciter. Nam ut ait D. Thomas hic art. 6. ad 1. *Quod antecedenter volumus, non volumus simpliciter, sed secundum quid; quia voluntas comparatur ad res secundum quod in seipsis sunt: in seipsis autem sunt in particulari, unde simpliciter volumus aliquid, secundum quod volumus illud consideratis omnibus circumstantiis particularibus, quod est consequenter velle.* Quod latius exponit in 1. dist. 47. quæst. 1. art. 1. ubi advertit hoc esse discrimen inter voluntatem & cognitionem speculativam, quòd cognitio speculativa perficitur in abstractione à singularibus, sed voluntas, & quidquid est ordinatum ad opus, perficitur in particulari circa quod est operatio: ex quo infert, illud esse simpliciter & perfectè volitum, quod subjacet voluntati secundum omnes particulares conditiones circumstantes ipsum; illud autem quod non est volitum secundum omnes conditiones ipsum circumstantes, non habere rationem voliti simpliciter, sed secundum quid.
12. Inferes quintò: Voluntatem antecedentem communem esse amori & odio. Nam sicut in bono terminante amorem, ita & in malo terminante odium, possumus distinguere rationem mali absolute, & mali consideratis omnibus circumstantiis; sicque odium in antecedens & consequens dividere. Antecedens in Deo odium est odium omnium hominum, propter peccatum Adami. Consequens verò est odium reproborum, propter illorum peccata & demerita. Ex quo
13. Inferes ultimò, prædestinatum existentem in mortali peccato, odio haberi à Deo, odio ante-

Tom. I.

Acedenti, diligi verò ab ipso amore efficaci consequenti. Nam Deus vult tali homini damnationem æternam voluntate antecedenti: Ergo illum odio habet odio antecedenti. Consequentia patet, Antecedens probatur. Hominem existentem in peccato mortali, in æternum damnari, est bonum quoddam amabile à Deo: Ergo de facto amatur ab ipso: Sed non consequenter & efficaciter, aliàs damnaretur de facto: Ergo ineffaciter & antecedenter.

Secunda pars corollarij, oppositâ ratione probatur. Deus vult, voluntate consequenti, prædestinato existentem in mortali peccato, vitam æternam: Ergo illum diligit amore consequenti.

§. III.

Explicatur quid sit voluntas beneplaciti & signi.

DE voluntate beneplaciti & signi agit Magister sententiarum in 1. dist. 45. & D. Thomas ibidem quæst. 1. art. 4. & quæst. 23. de verit. art. 2. & hic art. 11. & 12. habetque fundamentum in Scriptura utraque voluntas. Nam de voluntate beneplaciti dicitur ad Roman. 11. *Ut probetis quæ sit voluntas Dei bona, beneplacens, & perfecta.* Et Psal. 105. *Memento nostri Domine in beneplacito populi tui.* Similiter in Scriptura signa quibus Deus suam voluntatem ad extra manifestat, vocantur *voluntates Dei*: Psal. 15. *Mirificavit omnes voluntates meas in eis.* Et Psal. 110. *Magna opera Domini, exquisita in omnes voluntates ejus.* Oramus etiam quotidie, ut fiat voluntas Dei: id est illud quod ejus voluntate præceptum & ordinatum est.

14.

Voluntas ergo beneplaciti est illa quæ verè propriè & formaliter reperitur in Deo, seu actus divinæ voluntatis, quò verè & propriè vult aliquid. Voluntas verò signi, est aliqua operatio externa, seu aliquis effectus externus, quò ejus voluntas significatur, & manifestatur: unde hæc voluntas non est in Deo formaliter & propriè, sed metaphoricè tantum & analogicè: sicut urina dicitur sana, quia significat sanitatem.

D

Quinque autem sunt (ut docet Sanctus Doctor hic art. 12.) signa voluntatis: scilicet operatio, permissio, præceptum, prohibitio, & consilium; quæ distinguuntur ex diverso modo declarandi voluntatem. Nam aliquando declaramus illam per nos, aliquando per alium. Per nos, vel aliquid faciendo, & sic operatio externa est signum voluntatis internæ: vel aliquid permitiendo & sinendo fieri, & sic est permissio. Per alium declaramus voluntatem nostram, quando ordinamus alium ad aliquid faciendum: ordinamus autem de alio, vel per imperium obligando, vel per consilium suadendo. Per imperium obligando, vel præcipiendo ut fiat, vel prohibendo ne fiat. Et sic sunt quinque signa manifestandi voluntatem: scilicet operatio, & permissio, præceptum, prohibitio, & consilium. Quædam versantur circa mala, ut prohibitio & permissio: quædam circa bona, ut operatio & præceptum. Quædam circa perfectâ seu optima, ut consilium. Quædam referuntur ad præsens, ut operatio, & permissio: quædam verò etiam ad futurum, ut præceptum, prohibitio, & consilium.

15.

Advertendum est etiam, quòd licet hæc duæ voluntates inter se differant, non tamen semper se mutuò excludunt, sed interdum utraque versatur circa idem objectum, diversimodè consideratum: ut enim inquit S. Thomas hic art. 12. ad

16.

Fff iij